

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1So/32/2016
Identifikačné číslo spisu: 3015200251
Dátum vydania rozhodnutia: 17.10.2017
Meno a priezvisko: JUDr. Igor Belko
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2017:3015200251.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Igora Belka a členov senátu Ing. JUDr. Miroslava Gavalca, PhD. a JUDr. Mariána Trenčana v právnej veci navrhovateľa: I. R., bytom I. X. XXXX/X, R., právne zastúpeného JUDr. Igorom Gažíkom, advokátom so sídlom Bojnická cesta č. 7, 971 01 Prievidza, proti odporkyni: Sociálna poisťovňa, ústredie, Ul. 29. augusta č. 8, o výšku starobného dôchodku, o odvolaní navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne č. k. 12Sd/61/2015-42 zo dňa 14. januára 2016, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Trenčíne č. k. 12Sd/61/2015-42 zo dňa 14. januára 2016 m e n í tak, že rozhodnutie odporkyne č. XXX XXX XXXX X zo dňa 2. decembra 2014 v spojení s rozhodnutím č. XXX XXX XXXX X zo dňa 20. mája 2015 z r u š u j e a vec jej v r a c i a na ďalšie konanie.

Navrhovateľovi právo na náhradu trov konania n e p r i z n á v a.

Odôvodnenie

Odporkyňa rozhodnutím č. XXX XXX XXXX X zo dňa 2. decembra 2014 (ďalej len „preskúmané rozhodnutie“) podľa § 65, § 274 a § 82 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení platnom pre prejednávajúcu právnu vec (ďalej len „zák. č. 461/2003 Z.z.“) a podľa čl. 52 ods. 1 písm. a) a ods. 4 nariadenia (ES) Európskeho parlamentu a Rady č. 883/2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia v znení nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 988/2009 (ďalej len „koordinačné nariadenie“) priznala navrhovateľovi od XX.XX.XXXX starobný dôchodok v sume 311,70 € mesačne, ktorú následne podľa § 82 zák. č. 461/2003 a príslušných opatrení Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky postupne zvýšila na sumu 347,20 € mesačne od 01.01.2015.

Preskúmané rozhodnutie odôvodnila tým, že navrhovateľ podľa § 65 ods. 2 a § 274 zák. č. 461/2003

Z.z. a § 21 ods. 1 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov (ďalej len zák. č. 100/1988 Zb.) dosiahol dovŕšením 55 rokov veku. Suma starobného dôchodku bola vypočítaná podľa zák. č. 461/2003 Z.z., ako aj podľa zák. č. 100/1988 Zb., pričom navrhovateľovi bol priznaný starobný dôchodok vo výhodnejšej sume.

Navrhovateľ v zákonom stanovenej lehote podal proti preskúmanému rozhodnutiu opravný prostriedok podľa tretej hlavy piatej časti zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „O.s.p.“), v ktorom namietal, že pri zúčtovaní výšky jeho starobného dôchodku nebola vzatá do úvahy dohoda medzi Slovenskou republikou a medzinárodnou lodnou dopravou a žiadal o prehodnotenie starobného dôchodku a nové určenie jeho sumy.

V priebehu konania odporkyňa vydala rozhodnutie č. XXX XXX XXXX X zo dňa 20. mája 2015 (ďalej len „zmenové rozhodnutie“), ktorým podľa § 65, § 274 a § 82 zák. č. 461/2003 Z.z. a podľa čl. 52 ods. 1 písm. a) a ods. 4 koordinačného nariadenia priznala navrhovateľovi od XX.XX.XXXX starobný dôchodok v sume 311 ,70 € mesačne. V odôvodnení rozhodnutia ďalej poukázala čl. 56 ods. 1 písm. c) a čl. 57 koordinačného nariadenia a uviedla, že pre výpočet sumy starobného dôchodku nezhodnotila zárobky, ktoré navrhovateľ dosiahol počas doby poistenia získanej na území Spolkovej republiky Nemecko, Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska, Nórskeho kráľovstva a Českej republiky. Vyššie uvedené doby poistenia je možné podľa čl. 57 koordinačného nariadenia hodnotiť len na základe formulára E 205, ak by boli doby poistenia na území týchto štátov kratšie ako jeden rok.

Krajský súd v zmysle § 101 ods. 2 v spojení s § 250g ods. 2 O.s.p. vec prejednal v neprítomnosti navrhovateľa, ktorý sa na pojednávanie nedostavil, pričom svoju neprítomnosť ospravedlnil písomným podaním (v ktorom uviedol, že pojednávania sa nemôže zúčastniť z dôvodu dlhodobého pracovného pobytu mimo Slovenska a žiadal odročiť pojednávanie, nakoľko by sa rád pojednávania zúčastnil osobne, pričom by sa mal vrátiť v priebehu 4 až 5 mesiacov) a v súlade s § 250q ods. 2 O.s.p. dospel k záveru, že preskúmané rozhodnutie v spojení so zmenovým rozhodnutím je potrebné potvrdiť.

Vychádzal najmä z toho, že navrhovateľovi bol priznaný starobný dôchodok podľa preukázateľných skutočností a v súlade s platnými právnymi predpismi. Nové skutočnosti navrhovateľ nepreukázal a ani nespochybnil správnosť údajov uvedených v osobnom liste dôchodkového poistenia. Ďalej uviedol, že odporkyňou boli všetky obdobia dôchodkového poistenia a vymeriavacie základy, ktoré navrhovateľ získal, zhodnotené v plnom rozsahu a správne. Suma starobného dôchodku bola určená zákonným spôsobom a v súlade na čl. 57 koordinačného nariadenia doby poistenia získané na územiach iných štátov, vrátane Českej republiky, je možné hodnotiť len na základe formulára E 205 - Potvrdenia o histórii poistenia, ak by boli doby poistenia na ich území kratšie ako jeden rok.

Proti predmetnému rozsudku krajského súdu podal navrhovateľ v zákonnej lehote odvolanie, v ktorom krajskému súdu v prvom rade vytýkal, že neakceptoval jeho žiadosť o odročenie pojednávania, ktorého sa nemohol zúčastniť z dôvodu dlhodobého pracovného pobytu v zahraničí. Žiadal, aby bolo vzaté do úvahy jeho pracovné zaradenie do I. pracovnej kategórie. Zároveň žiadal, aby odvolací súd prihliadol na právnu úpravu obsiahnutú v ustanovení § 9 zák. č. 100/1988 Zb., § 5 ods. 1 nariadenia vlády Československej socialistickej republiky č. 117/1988 Zb. o zaraďovaní zamestnaní do I. a II. pracovnej kategórie na účely dôchodkového zabezpečenia a zákon č. 435/2000 Z.z. o námornej plavbe v znení neskorších predpisov.

Odporkyňa sa podanému odvolaniu nevyjadřila.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „Najvyšší súd“) ako odvolací súd (§ 10 ods. 2 O.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok v rozsahu a z dôvodov uvedených v odvolaní podľa § 212 subsidiárne § 246c ods. 1 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok (v texte rozsudku tiež „O.s.p.“) a s prihliadnutím na ustanovenie § 492 ods. 1 zákona č. 162/2015 Z.z. Správny súdny poriadok. Po zistení, že odvolanie bolo podané oprávnenou osobou v zákonnej lehote (§ 204 ods. 1 O.s.p.) a že ide o rozsudok, proti ktorému je podľa ustanovenia § 201 v spoj. s ust. § 250s veta druhá O.s.p. odvolanie prípustné, bez nariadenia pojednávania (§ 250ja ods. 2 v spoj. s § 250l ods. 2 O.s.p.) jednomyselne (§ 3

ods. 9 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch) dospel k záveru, že odvolanie je dôvodné, a preto postupom podľa § 220 v spoj. s § 250i ods. 2 a § 246c ods. 1 O.s.p. rozsudok zmenil tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozsudku.

Rozsudok verejne vyhlásil dňa 17. októbra 2017 po tom, čo deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený na úradnej tabuli súdu a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky www.nsud.sk najmenej päť dní vopred (§ 156 ods. 1 a 3 O.s.p.).

Z obsahu spisu a dávkového spisu odporkyne vyplynulo, že táto k XX.XX.XXXX pre výšku dôchodku započítala 11 156 dní obdobia dôchodkového poistenia, t. j. 30 rokov a 206 dní, ktoré navrhovateľ získal na území Slovenskej republiky. Odporkyňa vykonala prepočet sumy starobného dôchodku podľa právnej úpravy účinnej do 31.12.2003 aj podľa právnej úpravy účinnej od 01.01.2004, pričom navrhovateľovi priznala starobný dôchodok v sume, ktorá bola pre navrhovateľa výhodnejšia. Vzhľadom na výkon zamestnania zaradeného do I. pracovnej kategórie navrhovateľ dôchodkový vek dosiahol dovŕšením 55 rokov veku. Ďalej súd zistil, že navrhovateľ získal aj doby poistenia v Spojenom kráľovstve Veľkej Británie a Severného Írska, v Spolkovej republike Nemecko, v Českej republike a v Nórskom kráľovstve. Tieto doby poistenia odporkyňa pre nárok a výšku starobného dôchodku nehodnotila s odkazom na znenie ustanovenia čl. 56 ods. 1 písm. c) koordinačného nariadenia.

Podľa čl. 56 ods. 1 písm. c) koordinačného nariadenia na výpočet teoretických a paušálnych čiastok uvedených v článku 52 ods. 1 písm. b) sa uplatňujú tieto pravidlá:

...

c) ak právne predpisy členského štátu ustanovujú, že dávky sa vypočítavajú na základe príjmov, príspevkov, základov pre príspevky, zvýšení, zárobkov, iných čiastok alebo kombinácie viacerých ako jednej z týchto čiastok (priemerných, pomerných, pevných alebo priznaných), príslušná inštitúcia:

i) určí základ na výpočet dávok iba podľa dôb poistenia dosiahnutých podľa právnych predpisov, ktoré uplatňuje;

ii) použije na stanovenie čiastky, ktorá sa má vypočítať v súlade s dobami poistenia a/alebo bydliska dosiahnutými podľa právnych predpisov ostatných členských štátov, rovnaké prvky stanovené alebo zaznamenané pre doby poistenia dosiahnuté podľa právnych predpisov, ktoré uplatňuje; v súlade s postupmi ustanovenými v prílohe XI pre dané členské štáty.

Podľa čl. 52 ods. 1 príslušná inštitúcia vypočíta výšku dávky, ktorá bude náležať:

a) podľa právnych predpisov, ktoré táto inštitúcia uplatňuje, iba ak podmienky nároku na dávky boli splnené výlučne podľa vnútroštátneho práva (nezávislá dávka);

b) vypočítaním teoretickej výšky a následne skutočnej výšky (paušálna dávka) takto:

i) teoretická výška dávky je rovná dávke, na ktorú by si daná osoba mohla uplatňovať nárok, ak by všetky doby poistenia a/alebo bydliska, ktoré boli dosiahnuté podľa právnych predpisov iných členských štátov, boli dosiahnuté podľa právnych predpisov, ktoré uplatňuje deň priznania takejto dávky. Ak podľa týchto právnych predpisov výška nezávisí na trvaní dosiahnutých dôb, táto výška sa považuje za teoretickú výšku;

ii) príslušná inštitúcia následne stanoví skutočnú výšku paušálnej dávky na základe teoretickej výšky podľa pomeru trvania dôb dosiahnutých pred vznikom poistnej udalosti podľa právnych predpisov, ktoré uplatňuje, k celkovému trvaniu dôb dosiahnutých pred vznikom poistného udalosti podľa právnych predpisov všetkých daných členských štátov.

Odporkyňa vo výroku oboch rozhodnutí uviedla, že navrhovateľovi starobný dôchodok priznáva podľa čl. 52 ods. 1 písm. a) koordinačného nariadenia, avšak v zmenovom rozhodnutí cituje čl. 56 ods. 1 písm. c) koordinačného nariadenia, pričom v ďalšom odseku uvádza, že „vzhľadom na uvedené Vám pre výpočet starobného dôchodku neboli zhodnotené zárobky, ktoré ste dosiahli počas doby poistenia získanej na území Spolkovej republiky Nemecko, Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska, Nórskeho kráľovstva a Českej republiky“.

Z obsahu čl. 56 ods. 1 písm. c) koordinačného nariadenia vyplýva, že toto ustanovenie sa použije na výpočet teoretických a paušálnych čiastok uvedených v článku 52 ods. 1 písm. b) koordinačného nariadenia. Z oboch rozhodnutí však nevyplýva, že by odporkyňa vykonala výpočet teoretickej a

paušálnej čiastky a ďalej, vo výrokoch uvádza, že navrhovateľovi starobný dôchodok priznáva podľa čl. 52 ods. 1 písm. a) koordinačného nariadenia, teda neaplikovala ustanovenie, ktoré sa javí byť predpokladom pre uplatnenie pravidiel upravených v čl. 56 ods. 1 koordinačného nariadenia. V danom prípade odvolací súd túto dotknutú časť odôvodnenia považoval za rozpornú s výrokom obidvoch rozhodnutí.

Napokon samotné odôvodnenie zmenového rozhodnutia, aj z vyššie uvedeného dôvodu odvolací súd považoval za nepreskúmateľné pre nedostatok dôvodov. V odôvodnení absentuje úvaha odporkyne pri použití formálneho citovania ustanovení koordinačného nariadenia, najmä vo vzťahu ku konštatovaniu, že „vzhľadom na uvedené Vám pre výpočet starobného dôchodku neboli zhodnotené zárobky ...“ ako aj k záveru o možnosti hodnotenia dôb poistenia získaných na území tam spomenutých krajín len na základe formulára E 205, ak by boli doby poistenia na ich území kratšie ako jeden rok.

K vyššie uvedenému odvolací súd uvádza, že nepostačuje odkaz na ustanovenia právneho predpisu, resp. ich citácia a následne vyvodenie záverov. Odporkyňa je povinná záver svojho rozhodnutia náležite odôvodniť v súlade s ustanovením § 47 ods. 3 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní v znení neskorších predpisov (ďalej len „správny poriadok“). Rozhodnutie je nepreskúmateľné aj vtedy, ak dôvody možno vyvodíť z obsahu administratívneho spisu. Skutočnosť, že rozhodnutie je zrozumiteľné pre orgán, ktorý ho vydal nestačí, lebo rozhodnutie musí byť zrozumiteľné najmä pre účastníkov konania.

Správny poriadok v ustanoveniach § 46 a § 47 vymedzuje obsahové a formálne náležitosti rozhodnutia. Dôležitou súčasťou rozhodnutia je odôvodnenie, ktoré nadväzuje na výrovkovú časť rozhodnutia. Správny poriadok zakotvuje povinnosť uviesť v odôvodnení rozhodnutia všetky podstatné skutočnosti, ktoré boli podkladom pre rozhodnutie, akými úvahami bol vedený pri hodnotení dôkazov, ako použil správnu úvahu. Správny orgán musí v odôvodnení opísať predmet konania, poukázať na skutkové zistenia, uviesť dôkazy z ktorých vychádzal a ako sa vysporiadal s návrhmi na vykonanie dôkazov zo strany účastníkov, prípadne s ich námietkami k vykonaným dôkazom.

Na základe vyhodnotenia dôkazov správny orgán uvedie, ktoré skutočnosti považuje za nepochybne zistené a aký je právny význam týchto skutočností. V odôvodnení rozhodnutia uvedie aj záver o tom, z akého dôvodu aplikoval na predmet konania predpisy citované vo výroku.

Záver, ktoré odporkyňa vo vzťahu k dobám poistenia, získaným v iných krajinách, vyvodila vyvolávajú určité pochybnosti o spoľahlivo zistenom skutkovom stave veci, nakoľko dávajú nejasnú odpoveď na legitímnu otázku navrhovateľa, prečo nebolo možné hodnotiť tieto doby.

Rovnako možno vytknúť krajskému súdu, že sa tento dôkladne nezaoberal argumentmi navrhovateľa, uvedenými v podanom opravnom prostriedku. Ústavný súd Slovenskej republiky v náleze sp. zn. IV. ÚS 296/09 uviedol: „V prípade argumentácie navrhovateľa obsiahnutej v žalobe o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia správneho orgánu (§ 247 a nasl. OSP) spochybňujúcej správnosť právnych záverov napadnutého rozhodnutia je nevyhnutné, aby s jeho myšlienkovými konštrukciami, na ktorých je táto argumentácia založená, sa všeobecný súd v odôvodnení rozhodnutia v potrebnom rozsahu zaoberal a vyporiadal sa s nimi a nadväzne na to sa s nimi buď stotožnil, alebo ich vyvrátil, resp. spochybnil. Iba takýto prístup môže zodpovedať kritériám riadneho odôvodnenia rozhodnutia ako jedného zo základných atribútov spravodlivého procesu.“

Navrhovateľ síce iba stručne načrtol v čom vzhliada nezákonnosť preskúmaného rozhodnutia, avšak podľa odvolacieho súdu navrhovateľ nastolil krajskému súdu legitímnu otázku, na ktorú krajský súd reagoval nedostatočným spôsobom.

Nakoľko konanie a rozhodovanie súdu o opravnom prostriedku podanom proti rozhodnutiu odporkyne v dávkových veciach sociálneho poistenia je konaním o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia podľa V. časti O.s.p. a nie je pokračovaním administratívneho konania, nie je úlohou súdu prvého stupňa

dopĺňovať vecnú či právnu argumentáciu rozhodnutia odporkyne a nie je jeho úlohou vykonávať dokazovanie na zistenie skutočností, ktorých zistenie je podmienkou zistenia skutočného stavu vecí už v administratívnom konaní. Vzhľadom na uvedené, nebolo dôvodné rozhodnutie krajského súdu zrušiť a vrátiť vec na nové posúdenia súdu, ale odvolací súd dospel k záveru, že je dôvodné napadnutý rozsudok krajského súdu zmeniť tak, že rozhodnutie odporkyne zrušuje pre nedostatočné zistenie skutočného stavu veci a nepreskúmateľnosť rozhodnutia a vec jej vracia na nové konanie (§ 250l ods.2 v spojení s § 250ja ods.3 O.s.p.).

O náhrade trov odvolacieho konania rozhodol súd podľa § 224 ods. 1 v spojení s § 250k ods. 1, § 246c ods. 1 a § 250l ods. 2 O.s.p. tak, že navrhovateľovi ich náhradu nepriznal, lebo hoci bol v konaní úspešný, náhradu trov konania si neuplatnil.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu n i e j e prípustný opravný prostriedok (§ 246c ods. 1 O.s.p.).